

УДК 351.713:339.543:364(477)

Н. О. Коваль, асистент кафедри морського та митного права Національного університету "Одеська юридична академія"

СПЕЦИФІКА МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ, ЯКА ПЕРЕМІЩУЄТЬСЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

Виділено специфіку митного оформлення гуманітарної допомоги. З'ясовано, що не всі митні режими можуть обиратися декларантом під час переміщення гуманітарної допомоги через митний кордон України. Запропоновано відповідні зміни до Закону України "Про гуманітарну допомогу" через набуття законної сили МК України 2012 р.

Ключові слова: митне оформлення; попередні операції; тимчасове зберігання; декларування; гуманітарна допомога.

Выделена специфика таможенного оформления гуманитарной помощи. Выяснено, что не все таможенные режимы могут быть выбраны декларантом при перемещении гуманитарной помощи через таможенную границу Украины. Предложено внести соответствующие изменения в Закон Украины "О гуманитарной помощи" в связи со вступлением в законную силу ТК Украины 2012 г.

Ключевые слова: таможенное оформление; предварительные операции; временное хранение; декларирование; гуманитарная помощь.

Specificity of customs registration of the humanitarian assistance is allocated. Found, that not all customs modes can be selected by the customs applicant at the humanitarian assistance moving through the customs border of Ukraine. It is offered to introduce respective alterations in the Law of Ukraine "About the humanitarian help" in connection with validity acquisition by the Customs Code of Ukraine of 2012.

Key words: customs registration; preliminary operations; time storage; declaring; humanitarian assistance.

Постановка проблеми. Митне оформлення товарів, які переміщуються через митний кордон України, здійснюється з додержанням митних правил, які встановлені загальними нормами. Однак митне оформлення деяких категорій товару через митний кордон України має свою специфіку і найчастіше врегульоване не тільки Митним кодексом України (далі – МК України), але й іншими нормативними актами (законодавчими і підзаконними). Митне оформлення гуманітарної допомоги теж має свою специфіку, яке з набранням чинності МК України 2012 р. зазнало змін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною і методичною основою дослідження стали наукові роботи провідних вітчизняних і зарубіжних вчених-юристів у сфері митної справи: Є. В. Додіна, С. В. Ківалова, Б. А. Кормича, А. В. Мазура, І. В. Міщенко, Д. В. Приймаченка, В. В. Прокопенка, О. П. Федотова. Незважаючи на суттєвий внесок науковців у розробку теорії і практики митного оформлення, практично не приділяється увага особливостям митного оформлення під час переміщення через митний кордон України такої категорії вантажу, як гуманітарна допомога.

© Н. О. Коваль, 2013

Мета статті – визначення специфіки митного оформлення переміщеної через митний кордон України гуманітарної допомоги.

Виклад основного матеріалу. Згідно зі ст. 246 МК України метою митного оформлення є забезпечення дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, а також забезпечення статистичного обліку ввезення на митну територію України, вивезення за її межі й транзиту через її територію товарів [1].

Головні особливості митного оформлення:

- митному оформленню підлягають усі товари і транспортні засоби комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України;
- митниці України та їх посадові особи не мають права встановлювати будь-які обмеження чи додаткові вимоги;
- митниці України мають дотримуватись основних положень МК України та митного законодавства;
- вимоги, що застосовуються до осіб, які переміщують товари і транспортні засоби комерційного призначення через митну територію України, не можуть відрізнятися від тих, що закріплені в законодавстві.

С. В. Ківалов щодо послідовності дій і безпосередніх цілей виділяє три стадії цієї частини митної діяльності: попередні операції; тимчасове зберігання; декларування [2, 75]. Підтримуємо цю думку, але, як зазначає О. С. Крущук, з деякими застереженнями. По-перше, всі три стадії можливі лише під час ввезення товарів із-за кордону і аж ніяк під час вивезення або транзиту. По-друге, основну стадію митного оформлення становить декларування, яке здійснюється незалежно від напрямку переміщення, інші стадії митного оформлення мають факультативний характер [3, 88].

Вважаємо за необхідне розглянути кожен зі стадій митного оформлення при переміщенні гуманітарної допомоги через митний кордон України.

Перша стадія, яка може бути лише під час ввезення гуманітарної допомоги в Україну, – це попередні операції. В МК України ст. 194, 198, 200 присвячено попереднім операціям. Попередні операції – усі дії, що стосуються митної справи і виконуються до розміщення під визначений митний режим, для полегшення і прискорення митного оформлення.

Попередніми операціями за визначенням МК України вважаються:

- попереднє повідомлення органів доходів і зборів про намір увезти товари на митну територію України;
- подання документів і відомостей органам доходів і зборів у пунктах пропуску через державний кордон України;
- доставка товарів і документів у місце, визначене органом доходів і зборів.

Перший етап попередніх операцій – попереднє повідомлення органів доходів і зборів про намір увезти товари на митну територію України. Мета попереднього повідомлення – прискорення митного оформлення та запобігання затримці транспортних засобів у пунктах пропуску через державний кордон України. Але відповідно до п. 2 Порядку митного оформлення вантажів гуманітарної допомоги гуманітарний товар пропускається через митний кордон України у першочерговому порядку без обов'язкового попереднього митного декларування та без надання забезпечення сплати митних платежів, передбаченого розділом X МК України, за умови наявності його отримувача в Єдиному реєстрі отримувачів гуманітарної допомоги. Таким чином, попереднє повідомлення митниць є правом, а не обов'язком отримувача гуманітарної допомоги [4].

Подання документів органам доходів і зборів у пункті пропуску на митному кордоні України належить до обов'язків перевізника і може здійснюватись особою, що безпосередньо виконує перевезення, або вповноваженим представником отримувача гуманітарної допомоги. При цьому ст. 322 МК України визначено, що такі документи слід подати не пізніше

ніж через три години після прибуття товарів і транспортних засобів (у нашому випадку гуманітарної допомоги) у пункт пропуску на митному кордоні України.

Останній етап попередніх операцій – доставка товарів і документів у місце, визначене органом доходів і зборів (ст. 200 МК України). У зв'язку з тим, що митне оформлення гуманітарного товару здійснюється митницею за місцезнаходженням його отримувача, може виникнути необхідність у застосуванні цього етапу. Зазначимо, що тільки останні два етапи попередніх операцій здійснюються незалежно від напрямку переміщення (ввезення, вивезення, транзит).

З метою посилення контролю за доставкою вантажів у митниці призначення Міністерство фінансів України затвердило Порядок виконання митних формальностей при здійсненні транзитних переміщень [5], він регламентує дії посадових осіб митниць, перевізників, декларантів або уповноважених ними осіб під час контролю за переміщенням товарів та/або транспортних засобів комерційного призначення, що перебувають під митним контролем, між двома митницями України або в межах зони діяльності однієї митниці юридичними та фізичними особами незалежно від виду транспорту.

Максимальний строк доставки в митницю призначення товарів, що переміщуються прохідним або внутрішнім митним транзитом, визначається відповідно до законодавства України, яке регулює процедуру переміщення товарів залежно від виду транспорту, а саме:

- автомобільним транспортом – до 10 діб;
- залізничним транспортом – до 28 діб;
- авіаційним транспортом – до 5 діб;
- морським і річковим транспортом – до 20 діб;
- трубопровідним транспортом – до 31 доби (цей вид транспорту не може бути застосований до переміщення гуманітарної допомоги).

Найбільш розповсюджені види транспорту, які використовуються при переміщенні гуманітарної допомоги, – це повітряний та автомобільний.

Оформлення гуманітарного вантажу здійснюється митницею тільки після проведення відповідного санітарного, ветеринарного, фітосанітарного, радіологічного та екологічного контролю.

Наступна стадія митного оформлення, яка також має факультативний характер, – це тимчасове зберігання. Треба відразу зазначити, що при переміщенні гуманітарної допомоги через митний кордон України нерідко застосовується тимчасове зберігання. Тимчасове зберігання переміщуваних через митний кордон України товарів можливо на складах тимчасового зберігання, складах органів доходів і зборів, а також на митних складах, але гуманітарної допомоги – виключно на складі організації – утримувача гуманітарної допомоги та на складах органів доходів і зборів. Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 122 МК України у митний режим митного складу не можуть поміщатися товари, які надходять в Україну як гуманітарна допомога [1]. Щодо поміщення в режим митного складу гуманітарної допомоги, яка надається Україною, то заборони відсутні. Однак і випадки поміщення в цей режим гуманітарної допомоги, яка планується до вивезення за межі України, також відсутні, і це обумовлюється, перш за все, терміновістю її надання.

Правовою основою зберігання товарів на складах тимчасового зберігання є ст. 437–441 МК України, а також наказ Міністерства фінансів України від 28 травня 2012 р. № 613, яким затверджено Положення про склади тимчасового зберігання [6].

Тимчасове зберігання товарів, увезених на митну територію України як гуманітарна допомога, здійснюється з дозволу митниці на складі організації – утримувача гуманітарної допомоги за таких умов:

- дані про утримувача складу організації – утримувача гуманітарної допомоги повинні бути внесені до Єдиного реєстру отримувачів гуманітарної допомоги;
- наявності на складі організації – утримувача гуманітарної допомоги цілодобової охорони або функціонуючої охоронної сигналізації, засобів пожежогасіння;

– обладнання цього складу не менше ніж двома засобами нанесення забезпечення, один з яких повинен перебувати у віданні митниці, другий – у віданні утримувача складу організації – утримувача гуманітарної допомоги.

Для розміщення товарів і транспортних засобів комерційного призначення на складі організації – утримувача гуманітарної допомоги до митниці подаються:

- єдиний уніфікований документ на розміщення й тимчасове зберігання товарів, що містить опис цих товарів, на підставі товаротransпортних документів за встановленою формою;
- товаротransпортні документи (коносамент (Bill of Lading), авіаційна вантажна накладна (Air Waybill), міжнародна автомобільна накладна (CMR), залізнична накладна (СМГС і ЦМ).

Рішення про розміщення товарів приймає на складі організації – утримувача гуманітарної допомоги – керівник підрозділу митного оформлення або уповноважена ним особа цього підрозділу, в зоні діяльності якого розташований такий склад, – невідкладно після перевірки поданих документів та встановлення дотримання необхідних вимог.

На строк тимчасового зберігання товарів гуманітарної допомоги на складі організації – утримувача гуманітарної допомоги створюється тимчасова зона митного контролю. При цьому утримувач складу забезпечує окреме зберігання різних партій товарів. Товари, що можуть завдати шкоди іншим товарам, або ті, що потребують особливих умов зберігання, повинні зберігатися на (в) спеціально пристосованих для цього складських об'єктах.

Строк тимчасового зберігання товарів і транспортних засобів на складі організації – утримувача гуманітарної допомоги починається з дня їх фактичного розміщення на складі та закінчується днем:

- завершення їх митного оформлення в обраній декларантом митний режим;
- передачі їх на склад митниці.

Термін тимчасового зберігання товарів не переривається при переміщенні товарів з одного складу на інший і становить 90 календарних днів, але у випадку продовження митницею строків тимчасового зберігання товарів на складі організації – утримувача гуманітарної допомоги посадова особа митниці вносить нову дату закінчення строку тимчасового зберігання товарів на складі до відповідного програмно-інформаційного комплексу ЄАІС Міністерства доходів і зборів України.

Гуманітарна допомога (товари) можуть зберігатися на складі організації – утримувача гуманітарної допомоги у транспортному засобі, в якому вони були доставлені.

У чітко встановлених МК України випадках переміщувани товари, в тому числі гуманітарна допомога, можуть зберігатися і на складах органів доходів і зборів. Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 238 МК України обов'язковій передачі органу доходів і зборів для зберігання підлягають товари, які до закінчення встановлених ст. 204 МК України строків тимчасового зберігання під митним контролем на складах тимчасового зберігання, складах організацій – утримувачів гуманітарної допомоги, митних складах не були задекларовані власником або уповноваженою ним особою до відповідного митного режиму або задекларовані, але щодо них після закінчення строків зберігання під митним контролем двічі відмовлено у митному оформленні у встановленому порядку [1].

Також необхідно звернути увагу на ч. 3 ст. 238 МК України, в якій зафіксовано, що коли товари, котрі підлягають обов'язковій передачі для зберігання митниці, втратили свої споживчі властивості у зв'язку із закінченням строку їх придатності або з інших причин, то їх слід знищити без передачі їх на склад органу доходів і зборів. Знищення неякісних і непридатних до споживання товарів гуманітарної допомоги або їх вивезення за межі митної території України здійснюється згідно зі ст. 9 Закону України “Про гуманітарну допомогу” та Постанови Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2000 р. № 728 “Про затвердження Порядку вивезення за межі України або знищення неякісних та непридатних до споживання товарів (предметів) гуманітарної допомоги” [7]. Відповідно до цієї Постанови товари (предмети)

гуманітарної допомоги ввозяться на митну територію України тільки за наявності документального підтвердження якості, безпеки та можливості їх споживання. Товари (предмети) гуманітарної допомоги, термін придатності яких на момент перетину державного кордону закінчився та щодо яких відсутнє документальне підтвердження можливості їх споживання, на митну територію України не допускаються.

Харчові продукти та інші товари (предмети) гуманітарної допомоги, що мають обмежений термін споживання, ввозяться на митну територію України за умови, що на момент перетинання державного кордону термін їх придатності становить не менш як 1/3 терміну, визначеного виробником, а лікарських засобів, медичних виробів (крім медичної техніки) та ветеринарних препаратів – не менш як 1/2 строку, визначеного виробником, якщо такий строк становить менш як один рік, та не менш як 6 міс., якщо такий строк становить 1 рік і більше. Одяг, взуття, білизна, що були в ужитку, допускаються до ввезення на митну територію України, якщо їх знос не перевищує 30 %.

Цією Постановою передбачено два варіанти дій щодо неякісної, непридатної до споживання гуманітарної допомоги. Перший варіант – вивезення за межі України товарів (предметів) гуманітарної допомоги. Таке рішення приймає Міністерство соціальної політики України, і тоді донор або отримувач зобов'язаний вивезти їх у місячний термін з дня отримання рішення. Другий варіант – знищення такої допомоги. І таке рішення приймає Міністерство соціальної політики України. Знищення неякісних або непридатних до споживання товарів (предметів) гуманітарної допомоги здійснюється під контролем комісії, яка створюється з представників територіальних органів Міністерства доходів і зборів України, Державної екологічної інспекції України, МВС України, державної ветеринарної медицини, карантинної служби та місцевих органів виконавчої влади з дотриманням вимог природоохоронного законодавства України. Знищення неякісних або непридатних до споживання товарів (предметів) гуманітарної допомоги здійснюється на підприємствах та установах, що мають на це відповідний дозвіл [7].

Повертаючись до розгляду питання тимчасового зберігання гуманітарної допомоги на складах органів доходів і зборів, слід звернути увагу на наказ Міністерства фінансів України від 30 травня 2012 р. № 627 [8], який деталізує використання складів митниць (останні зміни та доповнення, які було внесено в червні 2013 р., в МК України не відображені – замість назви “склади митниць” використовується поняття “склади органів доходів і зборів”). З метою відшкодування витрат Міністерство фінансів України запровадило плату за зберігання товарів і транспортних засобів на складах митниць (складах органів доходів і зборів). Наприклад, якщо товари зберігаються в закритому сховищі (на складі) за піддон (800 × 1200 мм) стягується 2 євро за добу, за кубічний метр (якщо товар зберігається не на піддонах) – 1 євро за добу. Якщо товари зберігаються на відкритих майданчиках за піддон (800 × 1200 мм) стягується 1 євро за добу, за кубічний метр (якщо товар зберігається не на піддонах) – 0,5 євро за добу [9].

Згідно з ч. 6 ст. 239 МК України витрати органів доходів і зборів на зберігання товарів, у тому числі гуманітарної допомоги, відшкодовують власники цих товарів або уповноважені ними особи (в нашому випадку цей обов'язок покладається на донора або отримувача гуманітарної допомоги).

Основна стадія митного оформлення – це декларування, що виконується відповідно до ст. 257 МК України “... шляхом заявлення за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари і транспортні засоби, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення” [1].

Декларування виконує декілька основних функцій. Одна з них – забезпечення митницями відомостями про товари і транспортні засоби. Інша – підтвердження декларантом правомірності вчинених дій щодо товарів і транспортних засобів, які поміщаються під обраний режим. Третя

функція – контрольна. На підставі декларування митниці перевіряють відповідність заявлених у декларації відомостей про товари і транспортні засоби фактичним даним [10, 111].

Слід зазначити, що декларування гуманітарної допомоги відбувається з використанням вантажної митної декларації. Відповідно до ст. 263 МК України митна декларація подається органів доходів і зборів, який здійснює митне оформлення, протягом 10 днів з дати доставлення товарів і транспортних засобів у зазначений орган призначення [1]. З моменту прийняття митної декларації вона є документом, що засвідчує факти, які мають юридичне значення. Митниця не має права відмовити в прийнятті митної декларації, якщо декларант виконав усі встановлені митним законодавством умови. Відмова митниці прийняти митну декларацію має бути мотивована, а причини відмови – письмово повідомлені декларантові.

Відповідно до ч. 5 ст. 8 Закону України “Про гуманітарну допомогу” митне оформлення гуманітарної допомоги здійснюється за місцезнаходженням її отримувача. В МК України немає прямої вказівки щодо місця митного оформлення гуманітарної допомоги. Однак у ч. 3 ст. 247 МК України закріплено правило, що митне оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення здійснюється в будь-якій митниці з пред’явленням їх цій митниці. А в ч. 9 цієї ж статті зазначено, що в разі оголошення надзвичайного стану в окремих регіонах України можуть визначатися митниці, в яких здійснюватиметься митне оформлення. Таким чином, згідно з нормами МК України митне оформлення гуманітарної допомоги може здійснюватися в будь-якій митниці і лише в разі оголошення надзвичайного стану Міністерство доходів і зборів України або інший орган виконавчої влади може визначити конкретні митниці, які використовуватимуть митне оформлення таких вантажів (очевидно, виходячи із засобу переміщення, ураженого регіону, держави, яка надає цю допомогу тощо). Вважаємо за необхідне внести зміни в Закон України “Про гуманітарну допомогу” шляхом виключення ч. 5 зі ст. 8 щодо митного оформлення гуманітарної допомоги [11, 500].

Згідно з Інструкцією про першочергове безкоштовне спрощене декларування гуманітарних вантажів товари (предмети), що ввозяться (пересилаються) як гуманітарна допомога, підлягають першочерговому безкоштовному спрощеному декларуванню митницям з обов’язковим проставленням у товаросупровідних документах, вантажних митних деклараціях клейма “Гуманітарна допомога. Продаж заборонено”, яке під час митного оформлення завіряється особистою номерною печаткою інспектора митниці. Товаросупровідні документи та вантажні митні декларації без такого клейма для оформлення не приймаються [12].

Наказом Державної митної служби України від 24 грудня 2003 р. № 908 затверджено Положення про спрощений порядок митного оформлення деяких видів товарів, його дія розповсюджується і на товари гуманітарної допомоги [13]. У випадках стихійного лиха, аварій, епідемій та епізоотій, екологічних, техногенних та інших катастроф, які створюють загрозу для життя і здоров’я населення, або в разі тяжкої хвороби конкретних фізичних осіб дозволяється здійснювати умовний пропуск через митний кордон України гуманітарної допомоги за супровідними документами. При цьому отримувач гуманітарної допомоги зобов’язаний задекларувати ці вантажі (самостійно або за участю підприємства, що здійснює декларування вантажів на підставі договору) у 30-денний термін після умовного пропуску через митний кордон України. Рішення про можливість умовного пропуску через митний кордон України гуманітарної допомоги за супровідними документами приймає в кожному конкретному випадку начальник митниці чи особа, яка його заміщує.

Слід зазначити, що отримувач гуманітарної допомоги має право провести декларування самостійно або вибрати підприємство-декларанта. У разі коли отримувач гуманітарної допомоги не декларує товари самостійно, то процедура декларування починається з письмового звернення отримувача гуманітарної допомоги до митниці за місцем його розташування. До звернення додаються всі наявні документи на товари, в тому числі ті, що є підставою для надання пільг зі сплати митних платежів, та дозволи інших відповідних контрольних органів. Відповідальні

посадові особи митниць терміново розглядають ці звернення та визначають підприємство, яке проводитиме декларування товарів, що входять до складу гуманітарного вантажу. Щоквартально митниця оприлюднює графік безкоштовного декларування гуманітарних вантажів підприємствами, що здійснюють декларування на підставі договору.

У разі відмови декларування вантажів підприємство зобов'язане дати офіційну письмову відповідь отримувачу гуманітарної допомоги із зазначенням причин відмови. На підставі офіційної відповіді підприємства та пояснень посадової особи митниці начальник митниці приймає рішення про доцільність призупинення дії свідоцтва про визнання підприємства декларантом. Дія свідоцтва призупиняється з моменту направлення митницею до Держмитслужби листа з питання вчиненого підприємством порушення. У цьому листі також викладається позиція митниці щодо скасування свідоцтва про визнання підприємства декларантом. Питання щодо скасування свідоцтва про визнання підприємства декларантом розглядається Держмитслужбою [12].

Звернемо увагу, що цю Інструкцію прийнято ще в 1999 р., до набрання чинності МК України 2002 р., а вже діє третій МК України, і слід було б урегулювати це питання нормативним актом Міністерства доходів і зборів України у зв'язку з невідповідністю окремих норм цієї Інструкції та чинного МК України, а саме норми щодо призупинення дії свідоцтва про визнання підприємства декларантом та його скасування.

Відповідно до ч. 3 ст. 8 Закону України “Про гуманітарну допомогу” Інструкція про першочергове безкоштовне спрощене декларування гуманітарної допомоги затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики [14], але поки що діє Інструкція, яка затверджена Державною митною службою України.

Під час митного оформлення гуманітарної допомоги, яка ввозиться на митну територію України (вивозиться), плата за виконання митних формальностей митницями поза місцем розташування митниць або поза робочим часом, установлених для них, не справляється [15]. Також єдиний збір не справляється з транспортних засобів, якими перевозяться вантажі гуманітарної допомоги, якщо товаросупровідні документи оформлені на отримувачів гуманітарної допомоги в Україні, що внесені до Єдиного реєстру отримувачів гуманітарної допомоги [16].

Переміщення гуманітарної допомоги через митний кордон України відбувається з певною метою, залежно від якої декларант обирає той чи інший митний режим. МК України передбачає 14 видів митного режиму, але які саме види митного режиму дозволено застосовувати під час переміщення гуманітарної допомоги?

Не всі митні режими можуть бути обрані декларантом під час переміщення гуманітарної допомоги. Застосування деяких митних режимів прямо заборонено МК України. Як згадувалось вище, товари, що надходять в Україну як гуманітарна допомога, не можуть бути поміщені в митний режим митного складу (п. 3 ч. 1 ст. 122 МК України), а також режим безмитної торгівлі (ч. 2 ст. 141 МК України). Не можуть увозитись на територію вільної митної зони товари, що надходять в Україну як гуманітарна допомога (ч. 2 ст. 434 МК України).

Деякі напрямки переміщення через митний кордон України гуманітарної допомоги вже згадувались у статті. Мовиться про ввезення (імпорт), вивезення (експорт), транзит і знищення або руйнування гуманітарної допомоги. До переміщення гуманітарної допомоги можуть застосовуватись і такі види митного режиму: реекспорт, тимчасове ввезення, тимчасове вивезення, відмова на користь держави (наприклад, прийняття рішення з боку Міністерства соціальної політики України щодо відмови у визнанні отриманої з-за кордону допомоги як гуманітарної призводить до нарахування митних платежів, унаслідок цього отримувачі гуманітарної допомоги в Україні змушені відмовлятися від вантажів на користь держави).

Якщо все зрозуміло із застосуванням митних режимів тимчасового ввезення/вивезення (наприклад, для ліквідації аварії необхідна спеціальна техніка, яка ввозиться в постраждалу країну як гуманітарна допомога і використовується до ліквідації наслідків цієї аварії,

після чого ця техніка повертається в країну надання такої допомоги), то на застосуванні режиму реекспорту все ж таки потрібно зупинитись детальніше.

Реекспорт – це митний режим, відповідно до якого товари, що були раніше ввезені на митну територію України або на територію вільної митної зони, вивозяться за межі митної території України без сплати вивізного мита та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ст. 85 МК України).

Відповідно до Постанови КМ України від 28 квітня 2000 р. № 728 за наявності висновку про непридатність до споживання товарів (предметів) гуманітарної допомоги у повному обсязі або їх частини весь вантаж на митну територію України не допускається і підлягає вивезенню за межі України. При цьому неякісні або непридатні до споживання товари (предмети) гуманітарної допомоги до прийняття рішення Міністерством соціальної політики України повинні зберігатись у спеціально обладнаних складських приміщеннях з дотриманням вимог законодавства щодо товарів під митним контролем на території України. Якщо Міністерство соціальної політики України прийняло рішення про вивезення за межі України товарів (предметів) гуманітарної допомоги, донор або отримувач зобов'язаний вивезти їх у місячний термін з дня отримання рішення [17].

Згідно з п. 1 ч. 1 ст. 86 МК України митний режим реекспорту може бути застосований до товарів, які під час увезення на митну територію України мали статус іноземних та після ввезення на митну територію України перебували під митним контролем і не були поміщені у митний режим (у тому числі у зв'язку з обмеженнями чи заборонами щодо ввезення таких товарів на митну територію України). На наш погляд, вищенаведена ситуація, вписана в Постанові Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2000 р. № 728, передбачає застосування митного режиму реекспорту щодо гуманітарної допомоги, яка була визнана неякісною або непридатною до споживання та вивозиться за межі митної території України.

Типи вантажних митних декларацій, які застосовуються під час переміщення гуманітарної допомоги:

- імпорт товарів як гуманітарної допомоги – ІМ 40 ГД;
- експорт товарів як гуманітарної допомоги – ЕК 10 ГД;
- реекспорт – ЕК 11;
- транзит – ТР 80;
- тимчасове ввезення – ІМ 31;
- тимчасове вивезення – ЕК 32;
- знищення або руйнування – ІМ 76;
- відмова на користь держави – ІМ 75.

У вантажних митних деклараціях у графі 33 “код товару” під час декларування гуманітарної допомоги декларант може зазначити код товару згідно з УКТ ЗЕД на рівні перших шести знаків [18], а не десяти (крім товарів за кодами товарних позицій 8701, 8702, 8703, 8704, 8705, 8716 згідно з УКТ ЗЕД, що ввозяться в Україну та підлягають реєстрації в реєстраційних державних органах).

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, митне оформлення гуманітарної допомоги здійснюється в першочерговому порядку і плата за виконання митних формальностей митницями поза місцем розташування митниць або поза робочим часом, установлених для них, не справляється. При цьому попереднє повідомлення митниць про ввезення гуманітарної допомоги в Україну не обов'язкове. Тимчасово зберігатися гуманітарна допомога може лише на складі організації – утримувача гуманітарної допомоги та на складі митниці. Витрати митниць на зберігання гуманітарної допомоги відшкодовує донор або отримувач гуманітарної допомоги. Декларування гуманітарної допомоги здійснює безкоштовно митний брокер. Таке декларування можливе лише в митних режимах імпорту, експорту, транзиту, реекспорту, тимчасового ввезення, тимчасового вивезення, знищення або руйнування, відмови на користь держави.

Література

1. Митний кодекс України від 13 березня 2012 року // *Голос України*. – 2012. – № 73–74.
2. Кивалов С. В. Средства осуществления таможенной политики Украины : учеб. пособ. по курсу “Таможенное право Украины” / С. В. Кивалов. – Одесса : Астропринт, 1995. – 128 с.
3. Крушук О. С. Правове регулювання переміщення продуктів харчування через митний кордон України : дис. ... кандидата юрид. наук: 12.00.07 / О. С. Крушук. – О., 2012. – 188 с.
4. Про Порядок митного оформлення вантажів гуманітарної допомоги : Постанова Кабінету Міністрів України від 22 березня 2000 р. № 544 // *Офіційний вісник України*. – 2000. – № 12. – Ст. 481.
5. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні транзитних переміщень : наказ Міністерства фінансів України від 9 жовтня 2012 р. № 1066 // *Офіційний вісник України*. – 2012. – № 99. – Ст. 4027.
6. Про затвердження Положення про склади тимчасового зберігання : наказ Міністерства фінансів України від 28 травня 2012 р. № 613 // *Офіційний вісник України*. – 2012. – № 62. – Ст. 2552.
7. Про затвердження Порядку вивезення за межі України або знищення неякісних та непридатних до споживання товарів (предметів) гуманітарної допомоги : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2000 р. № 728 // *Офіційний вісник України*. – 2000. – № 18. – Ст. 741.
8. Про затвердження Порядку роботи складу митного органу : наказ Міністерства фінансів України від 30 травня 2012 р. № 627 // *Офіційний вісник України*. – 2012. – № 59. – Ст. 2380.
9. Про затвердження Порядку відшкодування витрат за зберігання товарів та транспортних засобів на складах митних органів : наказ Міністерства фінансів України від 15 липня 2012 р. № 731 // *Офіційний вісник України*. – 2012. – № 65. – Ст. 2686.
10. Дудчак В. І. Митна справа : навч. посіб. / В. І. Дудчак, О. В. Мартинюк. – К. : КНЕУ, 2002. – 310 с.
11. Коваль Н. О. Деякі аспекти правового регулювання порядку переміщення гуманітарної допомоги через митний кордон України за оновленим Митним кодексом України / Н. О. Коваль // *Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку державності та права : матеріали міжнар. наук. конф. (Одеса, 30 листопада 2012 р.)*. – Одеса : Фенікс, 2012. – Т. 1. – С. 499–501.
12. Про затвердження Інструкції про першочергове безкоштовне спрощене декларування гуманітарних вантажів : наказ Державної митної служби України від 24 грудня 1999 р. № 852 // *Офіційний вісник України*. – 2000. – № 2. – Ст. 50.
13. Про затвердження Положення про спрощений порядок митного оформлення деяких видів товарів : наказ Державної митної служби України від 24 грудня 2003 р. № 908 // *Офіційний вісник України*. – 2003. – № 52. – Ст. 2873.
14. Про гуманітарну допомогу : Закон України від 22 жовтня 1999 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 1999. – № 51. – Ст. 451.
15. Про затвердження Порядку справляння плати за виконання митних формальностей митними органами поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, установлених для них : наказ Міністерства фінансів України від 28 травня 2012 р. № 610 // *Офіційний вісник України*. – 2012. – № 49. – Ст. 1940.
16. Про єдиний збір, який справляється в пунктах пропуску через державний кордон України : Закон України від 4 листопада 1999 р. // *Відомості Верховної Ради України*. – 1999. – № 51. – Ст. 454.
17. Про затвердження Порядку вивезення за межі України або знищення неякісних та непридатних до споживання товарів (предметів) гуманітарної допомоги : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2000 р. № 728 // *Офіційний вісник України*. – 2000. – № 18. – Ст. 741.
18. Про затвердження Порядку заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа : наказ Міністерства фінансів України від 30 травня 2012 р. № 651 // *Офіційний вісник України*. – 2012. – № 64. – Ст. 2629.